

18.9.2024

2860/00 04 05/2024

Asia: Pohjois-Karjalan maakuntakaava 2040, 2. vaihekaavan luonnos

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto
kirjaamo@pohjois-karjala.fi

Lausunto

1 Johdanto

Lausuntopyyntö Pohjois-Karjalan maakuntakaava 2040, 2. vaihekaavan luonnoksesta.

Vaihemaakuntakaavassa käsiteltävät teemat ovat energia ja maisemat eli sähkönsiirto ja siihen liittyvä infra, teollisen kokoluokan tuuli- ja aurinkovoima-alueet sekä maisema- ja pohjavesikysymykset.

2 Lausunto

Pohjois-Karjalan maakuntaliiton pyytämään lausuntoon Luonnonvarakeskus vastaa seuraavasti:

Kaavan vaikutusten arvioinnista kaavaselosteessa todetaan (s. 20), että parhaillaan on käynnissä konsulttiselvitys, joka täydentää ja tarkentaa maakuntaliiton laatimia kohdekortteja ja vaikutusarviointia. Lisäksi selosteessa mainitaan, että palautteiden ja tarkentuvien selvitysten myötä kaavaehdotukseen tullaan tarkentamaan tuulivoima-alueiden määrää ja aluerajauksia. Kaavaselosteessa myös todetaan (s. 24), että maakuntakaavan tausta-aineistoksi tullaan valmistelevaan potentiaalisten teollisen kokoluokan aurinkovoima-alueiden kohdekortit sekä esitetään tällä hetkellä tiedossa olevat julkiset investointihankkeet. Luonnonvarakeskus pitää tärkeänä, että kaavaluonnoksen lausunnonantajille olisi käytössään mahdollisimman kattavasti kaikki kaavan laatimiseen käytettävä aineisto. Luonnonvarakeskus toteaa, että jo kaavan luonnosvaiheessa olisi hyvä huomioida mahdollisimman kattavasti eri sidosryhmien näkökulmat ja kaikki tehtävät selvitykset.

Kaavaselosteessa on kerrottu maakuntakaavan vaikutusten arvioinnin toteuttamisesta ja sen tuloksista. Selosteessa arvioinnin toteutus on kuvattu hyvin yleisellä tasolla. Luonnonvarakeskus pitää läpinäkyvyyden kannalta tärkeänä, että kaavaselosteessa kiinnitettäisiin huomiota vaikutusten arvioinnissa käytettyjen menetelmien ja aineistojen tarkempaan raportointiin.

Kaavaselosteessa kaavan vaikutuksia on kuvattu +/-0 -asteikon avulla taulukossa sekä sanallisesti. Kaavaselosteessa ei ole kiinnitetty huomiota esimerkiksi energiansiirrosta maa- ja metsätalouteen kohdistuviin vaikutuksiin. Tuulivoiman osalta on mainittu linnustovaikutukset, mutta selosteessa ei ole mainittu muihin eläimiin kohdistuvista vaikutuksista. Myös tuulivoiman mahdolliset vaikutukset esimerkiksi virkistyskäyttöön on jätetty huomioimatta. Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ja pohjavesialueiden vaikutukset maa- ja metsätalouteen jäävät kaavaselosteessa epäselviksi. Kaikkia taulukon +/- -merkintöjä ei ole selitetty kaavaselosteen tekstissä. Esimerkiksi aurinkovoiman osalta on taulukossa todettu +/- -vaikutukset kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin, mutta nämä

vaikutukset on raportoitu tekstissä puutteellisesti. Luonnonvarakeskus suosittelee, että kaavaselosteessa esitettyä vaikutusten arviointia monipuolistettaisiin ja tarkennettaisiin. Luonnonvarakeskus kannustaa myös vaikutusten määrälliseen arviointiin erityisesti elinkeinojen kannalta.

Aurinkovoimasta ja sen käytöstä tulevaisuudesta maakuntakaavan luonnos toteaa, että Pohjois-Karjalassa, kuten koko maassa, teollisen kokoluokan aurinkovoimatuotanto on vahvassa kehitysvaiheessa. Toistaiseksi teollisen kokoluokan aurinkovoimaloita ei Pohjois-Karjalassa ole vielä toiminnassa lainkaan, mutta lukuisia aurinkovoimahankkeita on vireillä kaavoituksessa ja/tai lupamenettelyssä. Yleisesti ei ole tarkoitus osoittaa suoraan aurinkovoima-alueita, ja yhtenäistä, valtakunnallista ohjeistoa rakentamiseen ollaan vasta laatimassa. Luonnoksessa todetaan lisäksi, että maakunnan teollisen kokoluokan aurinkovoima-alueiden ohjaamisen keskeisin periaate liittyy maakunnan yhtenäisiin metsä- ja peltoalueisiin ja niiden turvaamiseen, ja että metsäalueista erityisesti hyvin kasvavat kivennäismetsämaat tulisi pyrkiä säilyttämään metsinä eikä muuttaa aurinkovoima-alueiksi. Aurinkovoimaloiden perustaminen kohdistettaisiin ensisijaisesti jo rakennettujen alueiden yhteyteen, puuttomille alueille tai joutomaille lähelle olemassa olevia energiansiirtoverkkoja. Aurinkovoiman rakentamisella on erilaisia vaikutuksia, mutta yleisesti ottaen keskeisimpinä huomioon otettavina tekijöinä ja vaikutuksina nähdään luonnon monimuotoisuus, maisemalliset vaikutukset ja ekologiset yhteydet.

Aurinkovoiman luonnonvaikutuksien osalta Luonnonvarakeskus yhtyy edellä mainittuun, eikä muuta lausuttavaa asiasta ole.

Muista asioista ei ole lausuttavaa.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 18.09.2024 klo 17:39:38.

Lausunnon valmistelija(t):

Timo Domisch

Leena Kärkkäinen, Juha-Pekka Hotanen, Sirpa Piirainen

Liitteet:

Tiedoksi: